

vody, na své parlamentární mlýny. Na sjezdu v Jeně r. 1905 přijat návrh Bebela na užití všeobecné stávkové politiky na obranu a výboj všeobecného práva hlasovacího. A přes to, že již příštího roku se i tohoto zmetka Bebel odřikal, přece všeobecná stávka politická ve smyslu Bebelova návrhu, zůstala posledním rozumem soc. demokracie. Svého času, všeobecná stávka politická, střídavá, proklamovaná byla za účelem vynucení Gautschovy předlohy o volební opravě, v Rakousku a nyní za stejných skoro okolností v Uhrách, kde utopena v krvi proletariátu, poněvadž všeobecná stávka v Budapešti, přes všechny bouřlivé události tam se odehrává, nebyla výrazem přímé akce proti státu, a poněvadž sociální demokracie nezodpovědně vyvolala elementy, které nebyla s to obsáhnouti a podnítila hnutí, které do důsledků nechťela provést. Sociální demokracie, která chtěla ku zdíraznění požadavku všeobecného práva hlasovacího použití nátlaku mas na vládu a parlament, byla asi hodně překvapena průběhem vyvíjených se událostí, které v takovém rozsahu neočekávala. Ale sloučiti oheň a vodu nelze. To bylo událostmi v Budapešti zřejmě dokumentováno.

Sociální demokracii rozhodně lépe svědčí potírání revoluce, nežli její provádění. To vzhledem k tradicím soc. demokracie je samozřejmě a pochopitelné.

Již od roku 1873, kdy frakce Marxova přijala program činnosti legální a parlamentární, je revoluční postup soc. demokracií zavržen bez výhrady. Byla dokonce za tím účelem vytvořena celá filosofie, byly puštěny do světa spousty sofismat, aby toto stanovisko bylo aspoň z části opodstatněno. Revoluční principy uznány, zavrženy hodnými a za universální všelék prohlášeno dobývání politické moci ve státě. Třicetdevět roků usiluje sociální demokracie o dosažení tohoto požadavku, jehož úspěchy jsou strašně proměnlivé. Po třiceti devíti letech, následují události v Budapešti a odpůrcům parlamentarismu se naskytá zajímavá podívaná.

Konfiskováno!

To jsou důsledky, vyplývající z nedávných událostí v Budapešti. Mluví rozhodně proti parlamentarismu a soc. demokracii, která v záplavě evolučních teorií utopila poslední špetku zdravé soudnosti a ztratila socialistický charakter úplně! —ub.

Manželství, rodina a volná láska.

(Přednáška dram. umělkyně p. L. Vorlíčkové-Štychové, která byla pořádána politickým klubem „Vilém Körber“ a konala se dne 25. května t. r. v místnostech velkorestaurace „De Paris“, Ječná ul. v Praze.)

V šeru minulosti nalézáme stopy volnosti ženy až do té doby, kdy úpdkem komunismu zrušena její mateřská a občanská práva.

Žena, zaskočena přírodou, která ji oslabilo nedobrovolným, častým mateřstvím — učiněna kofisti mu-

že. Je to zcela logické, že člověk-muž, který se již odváží ohraničiti kus půdy pro sebe, neostýchal se jíti dále a přivlastnit si i člověka-ženu, by mu rodila dědice z jeho krve.

Snad se resignovaně vzdala — snad se bránila a prohrála — nevíme. Ale je jisto, že my všichni, proletáři — cítíme nejtrpčeji až do dnes tihu ženina pokoření.

Známa trojice — kapital, militarism a klerikalism — mají zdánlivě nepatrné, ale nejsilnější opory v manželství, byť i v volném, a rodině.

Člověk otec nebo matka, dají se spíše tisknouti kapitálem, jen když mají jakous takous jistotu třeba sebe mizernější existence.

Bida a alkohol svádí muže, aby hledali požitek v objetí žen a z tohoto rodi se nadbytek materiálu pro kasárny a bordely. Lidský život stává se bezcenným.

A klerikál očekává svou oběť. Ženu uštvanou, výdělečnou i domácí práci, vysílenou častými porody a probděnými nocemi — ženu-člověka bez práv, přetíženu povinnostmi, hledající posilu a útěchu tam, odkud ještě do nedávna hřímalo se proti ní jako proti nástroji dábla a svůdnici ubohého „silného“ pohlaví. A hřímalo by se dosud, kdyby ženy netvořili svou nevědomostí a u žen uvědomělejších nepochopitelnou bezcharakterností — silnou oporu klerikalismu.

A ve stopách volnosti člověka ženy dávných věků hledáme i klíč k rozluštění problému manželství a rodiny, který jsme si učinili tak zbytečně bolestným.

K tomuto luštění nutí nás obavy o osud našich ideí o volnosti, rovnosti a sbratření lidstva — neboť kdo nám může učiti za to, že ideje tyto nebudou během času zvráceně pojaty a provedeny, a že nevznikne pak zotročení nové a snad horší, než je zotročení dnešní!? Povšimněme si jen, rozporů v samotných stranách revolučních, vzdor tomu, že idea volnosti, rovnosti a sbratření všech — jest tak jasnou jako slunce.

Řekněme — osobní zájmy a pokrčíme rameny. A tyto osobní zájmy jsou více méně zájmy lidí, kteří chtějí být nebo už jsou manželi a otcí a kteří jich pomínouti nemohou a nesmí vzdor svému čistému charakteru. To by nám nemělo uniknouti.

Manželství samo, ať zákonné, nebo volné, není ničím jiným než vlastněním člověka. Buďto vzniklo ohraničením půdy, nebo dalo k němu popud! To je nesporné.

Láska není ničím více, než útokem na osobní svobodu a na lidskost samu.

Milující žádá na milovaném naprostou oddanost, to znamená často i bezohlednost k druhým. Láska žádá porozumění! Ale jak! Tento požadavek porozumění nemá nic společného s porozuměním jak si je představuje moderní volný člověk.

Jedná se tu o tak zv. splynutí duší, to jest vzdání se samostatného duševního vývoje; a požadavek tento jest původcem celé spousty nedorozumění, zbytečných bolestí a sporů. Žena slabé povahy, porozumí svému muži zpravidla tak dokonale, že je hotovou jeho kariaturou.

Žena silnější, ale tak zv. rozumná, stává se pokrytečkou, lstivou. Ke všemu muži přisvědčí, ale dovede to zaříditi tak, že na konec přece si udělá, co sama za dobré uzná. A žena hrdá — silné individuality?

Není-li ušlechtilou, ovládne muže. Nepodaří-li se jí to, je svárlivou a nesnášlivou. Má nejasné tu-

šení o bezdůvodném pokoření člověka-ženy a msti se za to.

Žena ušlechtilá nechce zotročiti muže — ale sama sebe také nechce nechat zotročiti. Jest sice ještě ve vleku tradic o lásce, ale vnitřně, duševně chce jít sama, volna, pozorna k svému muži jako ku každé lidské duši respektující jeho volnost názorů, projevů, ale vyžadující totéž pro sebe.

Je-li muž rozumově a citově inteligentní, žijí takoví lidé klidněji než druzí. Ale ne šťastněji. Je to jen kompromis, neboť žena i v takovémto vykrystalisovaném poměru zůstane vždy na druhém místě. Jsou to maličkosti na pohled — ale nesmíme jich minouti. Tvoří důležitou složku výchovy našich dětí, z nichž bychom rádi měli ony osvobozené lidi zítřka.

Výchova mužů je tak dalece zvrácená — že muž v domácnosti zaujímá postavení velkého dítěte. Nedovede se sám obsloužit! Hledá-li něco, způsobí pravé spousty v šatníku, v prádelníku, případně i na svém stolku a v zásuvkách určených výhradně pro jeho věci. Každodenní stírání prachu, občasný jenerální úklid — strašlivě ho rozladí. V těchto případech je zcela zaujat proti hygieně bytu a považuje to za zbytečnost. Ženu obtěžuje každým knoflíkem. Ba známu muže, mluvící velmi vážně o rovnoprávnosti žen, ale nechají si klidně ženou cidit nejen šaty, ale i boty, ač by si to zcela lehce mohli udělat sami. Na prstech jedné ruky bych spočítala mně známé muže, kteří by v případě nemoci ženy dovedli ošetřit děti, uvařit, umýt nádobí a zamést. Není to nějaká vrozená neobratnost muže. Jen jeho malicherná mužská domýšlivost činí jej tak nemotorným.

Namítnete mi, že muž jako živitel rodiny má právo na odpočinek, když přijde unaven z dílny, kanceláře atd. — Zajisté! Ale žena má to právo přece také! Muž ji ho ovšem rád přizná, ale který z nich z vlastního popudu sleví něco ze svých požadavků „hlavy rodiny“ a umožní ženě, aby mohla toho práva také použít? Mnohý prostě ženu odkáže, že si má svou práci a čas lépe rozdělit. Je to asi totéž, jako když buržoa viní dělníka, že si neumí lépe rozdělit svou nedostatečnou mzdu.

Domácí práce!

Neustálé čištění, nezbytné, naprosto nezbytné, ať už ze stanoviska zdravotního, mravního nebo hospodářského.

Domácí práce!

Snad vždy a všude podceňovaná a při tom ssající svěžest tváří, radost ze života, lámající hrdost, činící ze žen soumary.

Všimněte si pořadu domácích prací a je-li tam jediné, kterou by mohla žena vyškrtnouti. Každý den totéž. Vařit, mýt nádobí, větrat, uklízet, děti krmit, stro-14 dní vyprat prádlo, žehlit. Občas jenerální úklid. Jít — to se opakuje třikrát za den. Mezi týdnem nebo

A volný čas?

Je ho po skrovnu a tu je nutno využít ho k šiti a spravování.

A večer — žena znavena mnohdy k smrti, ale resignovaně konající ještě intimní manželskou povinnost, bezradostně — spíše se strachem, aby ke všem starostem nepřibyla nová tíha těhotenství a u kolébky proklímaných nocí — a přece s tajným uspokojením

že muž je dosud věrný. Je jí tato nahodilá věrnost celou odměnou za všechna utrpení — utrpení drobná, ale neustálá, jež unavují tak, jako drobný, kolik dnů trávající děšť, při němž člověk otupuje a zapomíná, že kdesi slunce svítí.

(Pokračování.)

Když počne se chápat.

Poslední číslo revisionistické čili reformistické revue „Soc. Monatshefte“ přineslo článek „Přímá akce“, který je zajímavý mnohými podrobnostmi. Ač v celku je článek psán v tendenci klidných reform, přece ukazuje, že duch, začínající ovládati moderní hnutí socialistické, působí již také na „klidné a rozumné“ lidi, jako jsou právě revisionisté, kteří jsou soli v očích pravověrných soc. demokratů, protože se neklání ikoně Marxe a Engelsa, ani nevěří v revoluční ideály kardinálů červené církve. Tito myslí, že jen tato jediná stojí na skále své neomylnosti. Brání se zoufale všemu vlnobiti nových proudů socialistických — snad proto, že sama počítuje pomalé, ale jistě kolísání v základech. Neustále předhazují nám její auguři, že jsme blouznivé děti, syndikalismus a přímá akce hračkami. A hle, oč „revolučnější“ jsou revisionisté, „měšťáci“, kterým nemůže, jako všem nepravověrným, přijíti pravověrný soudruh na jméno.

Z článku budeme citovati nejvýznačnější odstavce doslovně. Autor předem konstatuje s uspokojením, že anarchismus nemá půdy v Německu a odumírá i v románských zemích, libuje si, že vše, co podporuje reformní hnutí, hezky rozkvétá. Dále pokračuje:

„Ale jako v každé jiné, vězí i v anarchistické teorii kousek a jistě značně velký kousek pravdy. Neboť konečně anarchismus byl jen individualistickou reakcí proti jednostranné a přehnané víře ve všemohoucnost státu a zákonodárství. Zdravá idea, jsoucí v základě anarchismu, žije tedy dále: znenáhla proniká a bude-li osvobozena od anarchistických bludů (?), může nésti dobré ovoce. Moderní výraz našla anarchistická myšlenka ve slově „přímá akce“.

Vyjasňování nové idee je tím nutnější, protože silný rozmach parlamentární činnosti soc. demokracie mohl by vzbuditi v massách naděje, které by se nesplnily, protože je nemůže splniti naprosto žádný parlament.“

Autor ukazuje dále, že syndikalismus není náhodným ani žádnou zpozdilostí, nýbrž logickým důsledkem svérázných hospodářských poměrů ve Francii a zmiňuje se o závěrech knihy heidelbergského soukr. docenta Dr. Lederera, v níž jedná o poměrech soukromých zřízení v moderním průmyslu. Dr. Lederer dochází k náhledu, že soukromí zřízení mohou jednou přejíti k syndikalistické taktice. Sami o sobě jsou mizivou menšinou, ale nesmí býti podceňováni. Personál elektrických podniků v Paříži nejednou ukázal, jakou má moc. A slabá početnost francouzského dělnického hnutí pudila ho k syndikalismu, když ostatní cesty zklamaly.

„Všechny zájmy a naděje obracely se na ústřední moc. Ale naděje ty byly by se nemohly splniti ani tehdy, kdyby povstání z r. 1848 a 1871 byly vítěznými, i kdyby za Millerandem a Briandem byla stála silná socialistická většina parlamentární. Žádná ústřední moc, žádná vláda a žádný parlament nemůže vytvořiti nový sociální stav.“

A mohl to jiným lépe ukázat, nežli svým činem; mohl nyní, v době, kdy celá země volá po všeobecném hlasovacím právu lépe demonstrovat, jak slabé jsou základy parlamentu, když rabiátní noha mu stoupne na vaz." V takém tónu píše „Taqlblatt“, list, který jistě není protiparlamentní. A potom se hlásá, že demokracie je na postupu. Jak je to směšné, jak ubohé!

Je za poměrů, které teď panují, nepřirozeným snad úkazem vstřel Kováčův a vstřel právníka Lukáše Jukiše na chorvatského bána Cuvaje? Jistě ne. Vláda násilí plodí násilníky; bezpráví diktuje mstu.

Opírá-li někdo svou moc o bezpráví a používá proti národům násilnické taktiku, dává-li místo žádání chleba kámen, nesmí se diviti, že je mu kámen vržen zpět a nemá také žádného práva moralisovat.

M. K.

Jean Grave:

Errico Malatesta.

Malatesta byl právě v Londýně odsouzen k třem měsíčním vězení pro utrhačství a doporučen byl k vypovězení z Anglie po odbytí trestu.

A jeho zločinem jest, že oddhalil agenta italské policie.

Tři měsíce vězení neznamenal by nic našemu příteli; uspokojení, že „spálil“ jednoho z těchto hnusných lidí, kteří se plížili mezi nás, aby plnili své nízké poslání, bylo by mu dalo ztrávit ty tři měsíce, aniž by si stěžoval do toho; leč vypovězení — toť jedinečně nízké! Jsa stíhán zatykačem v Itálii, své „vlasti“, vypovězen z Francie, „svobodné“ republiky, nemá již zemi, kde by hlavu složil. Nemůže do Španělska, kde reakce jest permanentní, ani do Německa, kde není lépe. Ze Švýcarska a z Belgie, kde triumfuje mezinárodní policie, kde hlavy státu leží na břiše před mnohem bližšími sousedy, byl by vypovězen ještě během prvních dvaceti čtyř hodin; — vypovězení z Anglie znamenalo by pro našeho kamaráda totéž, co vyloučení z Ji d'ské společnosti.

Ale zde jde věc mnohem dále, než jen k osobě Malatestově. Vypovězení ho, protože demaskoval policejního špicla, znamená pro Anglii, že ona sama první přiznává právo asyly, na něž jest tak hrdá. To znamená její kapitulaci před úskoky mezinárodní policie, která odde dávna již manévruje, aby zničila toho posledního útociště pronásledovaných myslitelů humanity.

Proti všem pravidlům jurisprudence bylo dovoleno špiclovi Powellovi, jenž proti našemu příteli svědčil, volně se stýkati a mluviti se soudci před vynesením rozsudku. Bylo by velmi zajímavo dověděti se, co všechno vymyslel, aby vymutil na nich odsouzení.

Konečně: jednou z hlavních křivd spáchaných v tomto případě na Malatestovi, jest úskočná snaha, vplést ho jako spoluvinníka do aféry banditů Houndsditschských, protože měl jednou ve své pracovně jednoho z těch, již měli zahynouti v tomto dramate.

Malatesta odpověděl, že otevřel pohostinně svou pracovnu každému, kdož toho potřebovali, že neznal a nepřátral, jaké jsou činy a jednání tohoto muže, jež považoval za kamaráda, jak se byl u něho uvedl,

a uváděl svědka, jenž měl dosvědčiti jen, že také on, k vykonání jistých prací, užil dovolení Malatestova, aby pracoval v jeho pracovně, a že tam pracoval pro anglické admirálostvo.

Tohoto svědka soudce odepřel vyslechnouti!

Aféra Houndsditschská, jak známo, byla navlas podobna aféře Bonnot-Garnierově.

Tito ubozí dáblí, upřímní — alespoň zpočátku — dali se svěsti teoriemi „expropriace“, „přesvědčení“, že pracovatí jest prostituovati se, že anarchista má „vyžiti svůj život“ bera buržoasii kapitál, který sama ukradla.

Ale ježto jsou měšťáci chráněni hejnem prostředníků, podřízených zřízenců, se kterými jest jim jíti, jsou povražděni tito ubozí dobývačnickí dáblí, kteří vraždí pro pár tisíce franků, jež dávají žiti jistý čas, potřebný ku přípravě na jinou ránu, která již nedá vzpamatovati se.

Zatím je nutno se skrývati, míti se neustále na pozoru, pronásledován jako vysoká zvěř, až to skončí pod ranami policajta podporovaného početnou silou vojska a sprostým řvoucím davem, jenž přijde insultovati v hodině agonie. Toť — co se nazývá „vyžiti svůj život“.

Nuže, v této aféře je zjevna role provokatérů. Tato aféra byla „žádoucí“ ruské policii, aby bylo lze přiměti Anglii k omezení práva asyly, aby bylo lze přiměti Anglii, aby katu-carovi vydala oběti, jež tento pronásleduje všude, kdekoliv najdou útočiště.

A nikdo nepochybuje, že Bellili demaskovaný Malatestou, není nic víc, než agentem, jenž mu byl hosen pod noly mezinárodní policií, aby se našla záminka, vymoci jeho vypovězení.

A této záminky bylo dosaženo, neboť vypovězení našeho kamaráda jest navrženo.

Nechceme-li, aby špicl byl definitivním pánem situace v Evropě, je třeba, aby naše protesty bylo dobře slyšet, aby byly silny a četny. — aby k tomuto vypovězení kamaráda Malatesty nedošlo!

Skupina „Tems Nouveaux“ v Paříži uspořádala ve prospěch Malatesty, aby mohl zaplatiti výlohy odvolacího soudu, veliký meeting, na kterém mluvili: Ch. Malato, G. Yvelot, M. Pierrrot, P. Monatte, P. Martin, R. de Marmande a A. Girard. — V Londýně utvořilo se komité, jež vede akci, týkající se kasacího soudu s Malatestou. Tomuto komitétu posílají se příspěvky na tento obranný proces, na adresu sekretáře: J. B. Tanner, 13, Beadon Road, London W. — Týž kvituje jako první přijatý příspěvek výtěžek výše uvedeného pařížského meetingu: 193 fr. 85 centimů.

F. A. Halba

Manželství, rodina a volná láska.

(Přednáška dram. umělkyně pí. L. Vorlíčkové-Štychové, která byla pořádána politickým klubem „Vilém Körber“ a konala se dne 25. května t. r. v místnostech velkorestaurace „De Paris“, Ječná ul. v Praze.)

(Pokračování.)

Kde tu vziti čas k sebevzdělání a k výchově dětí? A to je ještě šťastná žena, poněvadž jí i její děti stačí muž s vým výtěžkem vydržovat. Což žena dělnice?

Ve dne v pravém slova smyslu vysávaná kapitálem — a v noci doslovně dobíjena povinnostmi hospodgné, manželky a matky.

Maně nám napadá otázka — pro koho vlastně pracujeme — komu připadne sladké ovoce našich pochybností a muk?

Budou to naše děti — děti proletářů už dnes prokleté hned v lůně matek, které nemohou — nesmí žít tak, aby zrodily děti silné a zdravé!?

Kde je ten strašlivý, tichý spojenec kapitálu, který činí ženu tak přisěrně trpělivou —?

Je to manželství — ohraničený, úzký kruh rodinný.

Zvrácená výchova, již jsme podlehli a jež navykla muže, aby ničil v ženě hned v době lásky, její třeba neuvědomělé touhy po samostatnosti a hloupým obdivem samečka kazil její schopnost sebepoznání.

Nabízí se jí sladce, že bude šťastným, přešťastným kolikem, kolem něhož se bude ona, krásná, překrásná květina ovíjet. Mladá žena se velmi ráda nechá přesvědčit, že je překrásnou květinou a že je nutno, aby měla vedle sebe nějaký ten kolik k podepření.

Co vlastně dohání dnešního člověka v manželství? Myslím tím člověka inteligentního, který je ve svém vývoji tak daleko, že vstupuje v manželství volně.

Není to jen illuse lásky a zvrácený mateřský nebo otecký pud.

Myslím, že je v té touze po „splnutí“ daleko více hrůzy před samotou.

Proč děsí člověka samota?

Je to zbytek vsugerovaného dětského strachu před tmou. Člověk je zmaten, vidí bubáky ve tmě svého nitra, poněvadž nedovede v sobě do pravdy rozsvítit — ostré jasné světlo sebepoznání. Sám sebe se bojí.

Nastavěl si bůžku a dal jim všechny krásné vlastnosti, které by sám rád měl, a nevěří, že jich je schopen. Proklíná své chyby, žaluje na ně, omlouvá je, ale nečiní nic vážného, aby se jich zbavil.

Co by musil učiniti, aby byl sám sobě bohem?

Musil by umět přiblížit se ku každé, velké i malé duši lidské s tak hlubokou účastí a porozuměním, jak to asi Dostojevský dovedl — a musil by ne kaziti ony duše podpiráním, ale ukázati jim cestu k volnosti tak ostře a bezohledně, jako Nietzsche. A každý takový musil by jíti životem zdrav, silen, vědoucí a sám, svou vlastní cestou, učící sebe i jiné, ale ne opírající se o nikoho a nikoho nepodpiraje. Zda připravujeme takto děti do života? Vidíme v dítěti skutečně budoucího člověka, anebo jen roztomilou loutku nebo bříměl?

Jistě my i naše děti jsme oběťmi nejen společenského nepořádku, ale i mateřské lásky.

Dnešní člověk žije vzdálen opravdového pochopení přírody. Není schopen bližšího styku s ní. Jemu stačí její sensace — nezná jejího hlubokého uzdravujícího dechu.

Samota ho děsí! — on necítí v sobě nezníčitelné radosti z úžasné krásy života trávy, stromů — volných zvířat. On netrpí tím, že se ho pták bojí — že všude, kam vešel, zanesl jen strach!

On je schopen nakupiti krásná slova na přírodu, nazývá ji bohyní — ale místo kyslíkem, sluncem, poznáváním, opíjí se raději alkoholem.

— Mateřská láska! Není ona spíše kazem na ušlechtilosti ženy? Není to jedi-
ně ona, která znemožňuje krystalisaci
právního citu a lidskosti?

Člověk, který miluje, — není spravedli-
vý.

Mluví zde jen o tom, co jsem sama jako žena a matka vnitřně prožila a co jsem postřehla i u jiných matek. Že mateřská láska jest jen odnoží soukromého vlastnictví — že mateřská láska nejvíce brání sbratření lidstva, hlubokému poznání sebe sama i jiných — že svou nevčasnou shovívavostí nebo stařeckou umíněností ničí touhy mladých duší po volném rozletu, čini je zbabělými, učí je milovat místo svěžího, chladného, jasného ovzduší — nezdravé, páchnoucí teplo — nabízi jim na místě vybraných, uměleckých požitků tělesných i duševních — hrubé, nezdravé chufářství, požitky vyměšovacího orgánů. Neboť takto bylo pochopeno Nietzscheho heslo „plně vyžít svůj život“ — lidmi mateřskou láskou vychovanými — zvráceně, jako vše, co jim vzácné duše daly krásného. Jistě si Nietzsche nepředstavoval nadčlověka jako vychrtlého, chudokrevného tvora, s nahnílnými plícemi, zkaženým žaludkem, umirajícím syfilidou. A směli bychom doufati, že lidé vychovaní mateřskou láskou, takto vychováni, budou schopni nésti ideu socialismu a ideu volného člověka? A ještě něco. Rodinný útvar znemožnil by volnost ženy. Pojem o sebeurčení nejen u dětí, ale i u ženy samotné, stal se illusorním. Byli by tu dvě cesty. Buď býti volnou, tou volností myslím uplatněnou schopností ženy ať už v kterémkoli oboru věd práce nebo umění — a vzdáti se mateřství, poněvadž by bylo krivdou, aby její děti byly vyloučeny z rodinného života — anebo býti matkou a pak — poněvadž dle dosavadních názorů je matka nejlepší vychovatelkou svých dětí a strážkyní rodiny — vzdáti se nároků na rozvoj a uplatnění ostatních schopností.

Myslím, že toto „buď a nebo“ bylo by zbytečné, kruté a pokořující pro ženu.

Vždyť jsou přece lidé — muži a ženy, kteří jsou přímo umělci, co se týče porozumění, jež mají pro dětskou duši a kteří cítí vnitřní potřebu žiti s dětmi a dají jim vše, co mají v sobě nejkrásnějšího.

Pro ně neexistuje pojem „cizí dítě“. Oni vidí prostě dítě, maličkého člověka připraveného vzít mnoho z toho, co se mu podává.

Proč by tedy tito rození vychovatelé nemohli vychovávat děti těch, kdož této vychovatelské schopnosti nemají — majíce za to schopnosti jiné, jimž takto umožněn nerušený rozvoj.

Proč by si měli dospěti a děti překážet? Proč nepřipustit poměr nejpřirozenější — volný vývin děcka mezi dětmi — dětství neokřikované, opravdu sladké?

S jakou hrůzou vyslovují mnozí slova „kasárny pro děti — kasárenská výchova.“

Můželi se co nazvati kasárenskou výchovou, pak je to nyníjší výchova — lze-li to vůbec výchovou nazvati.

Zcela přirozené a v budoucnosti nutně zařízení volného mateřství a volného dětství — nemůže se zdaleka rovnat představě nyníjších ústavů pro děti —

na příklad — sirotčinců. Tam se dělají z dětí automaty — ne lidi.

Děti patří mezi děti! Aby se člověk nemusil bát samoty, aby dovedl najít sebe samotna a pochopit zdánlivý chaos miliard světů a sluncí — aby přestal být domýšlivým pánem přírody nebo její pokrošenou obětí, k tomu je i toho potřeby, aby již jako dítě poznával radosti a bolesti širokého, pospolitého života.

A chtěla bych vidět naše chudokrevné děti přesazené do těch obávaných kasáren.

Vzdušné ložnice — vždy čisté postýlky bez těžkých peřin, jen s lehkými, měkkými příkrývkami — ranní vlažné koupele, strava vybraná, výživná, prostá hrubých šťáv ze zabitých tvorů — život v zahradách — plný pohybů, účelných, otužujících a přece zábavných — tak — aby se práce stala nejsladší přítelkyní člověka hned v útlém dětství. A mezitím chvíle ticha a osamocení vychovatelů s dětmi — děčko samo by volilo a naslouchalo tomu, komu by nejlépe rozumělo.

Myslím, že by se naše proletářské dítě s těžkým srdéčkem vracelo do úzkého rodinného života, a troufám si tvrdit, že by se nerady vracely i zhýčkané děti buržoasie. Tam by ztratili jistě bolesti přečpaných žaludků a nudu svého společenského postavení.

(Pokračování.)

K hoříckému případu.

V prvních dnech měsíce června dohrán poslední akt tohoto dramatu před porotou v Jičíně. Nebudeme se k rozsudku, čtenářům jistě v podrobnostech známému, znovu vraceti; nutí-li nás co znovu zabýváti se případem hoříckým, je to zaujatost jak veřejnosti, tak veškeré žurnalistiky vůči nám.

Ve dny hoříckého procesu kde kdo, ani „svobodomyšlné“ žurnály nevyjímaje, obšťastnil svět více méně nepodařenými, ale sprostými výpady proti anarchismu.

Oč šlo? Několik lidí vytvořilo „partu“ na pořádání hloupých krádeží, z nichž jedna v hoříckém konsumu skončila tragicky. Obžalovaní lidé vesměs bez zvláštní inteligence, z nichž někteří hodně romantičtí (A. Vlach), spojili se tu jistě jen z vlastní iniciativy, puzení snad jediné osobní ziskuchtivosti. Jeden z obžalovaných (Kozel) při přelíčení to výslovně prohlásil. Jistě žádnému z nich politické jeho přesvědčení nevsugerovalo nutnost krádeže. Ale u dvou z obžalovaných našlo se několik čísel „Záduhy“ a to stačilo, aby vyhlášení byli za anarchisty.

Žádný z obžalovaných se k anarchismu nehlásil, ba Kozel přes to, že byl četníkem označován jako „vynikající anarchista“, na otázku předsedy prohlásil, že nemá vůbec politického přesvědčení a že nejvíce jen tihnul k pokrokářství.

Již z této odpovědi patrna je nízká inteligence a popletené pojmy tohoto „vynikajícího anarchisty“.

Ale dejme tomu, že obžalovaní Vlach, Kozel a Alois Vlach byly anarchisty, pokud ovšem k tomu „být anarchistou“ stačí kupovat a snad dále rozprodát několik čísel anarchistického časopisu a návštěva několika anarchistických schůzí. Co z toho následuje?

Lze vůbec některou stranu politickou neb určitý směr filosofický činiti zodpovědným za činy jednotliv-

ce, kterýž snad sám aneb o němž společnost domnívá se, že je vyznávačem toho kterého směru?

Avšak u veškeré české žurnalistiky v poslední době zaznamenáváme dojemnou shodu využít každého případu, kdy jednotlivec ať za jakýchkoli okolností narazí na §§ trestního zákonníka, a kde to jen trochu jde (stačí najít u dočteného několik čísel některého anarchistu), hodit tento případ na krk anarchistům.

A bránit se? Jde-li to ovšem. U nás aspoň ne. Sebe lepší a sebe mírnější definice anarchismu je nám zabavena a tak s jedné strany mrskání ignorantstvím a zlomyslností, na druhé svázání předpotopní censurou musíme klidně nechat si libit obojí.

Jedno však mělo by aspoň v žurnalistice zavládnouti. Trochu více osobní zodpovědnosti vůči druhým. Tak jako případ agrárníka Tomana, v podstatě daleko horší než případ hořícký, neodvážil by se ani nejposlednější žurnalistický nádeník hoditi na krk straně agrární a jako nikdo nedovolí si z případů Rašina, Reimana, Fischery et tuti quanti vinit stranu mladočeskou a jako hloupé je z jednotlivých zpronevěr a krádeží peněz tak častých ve stranách nár. soc. a soc. dem. pranýřovati vedení těchto, tak rovněž hloupé a sprosté je využití takového hoříckého případu k útoku proti anarchismu.

Své mínění o hoříckém případu jsme řekli hned tenkrát, když aféra vypukla. Nikdy hnutí naše jako celek s takovými případy nemělo nic společného, nikdy je nehájilo, tím méně je propagovalo. Činy takové vždy třeba bráti jako individuální čin a také sám takový jednotlivec za něj zodpovídá.

A jako jistě každý slušný člověk postavil by se proti tomu, aby aféra Rašina jen proto, že tžž býval učitelem, házela se na krk učitelstvu jako následek jeho morálky (něčeho podobného je schopná jen klerikální žurnalistika) tak také očekávali bychom, že slušný člověk bude takové případy, jako byl hořícký, prostě konstatovat, ale nepoužije jej za prostředek ničím oprávněných, ale do nejvyšší míry sprostých útoků na stoupence toho směru, ku kterému snad obžalování měli náležet.

U nás zdá se však, že čeští žurnalisté neznají jinou definici anarchismu, než jakou naučil je znát pan Blatný. Čtete jen telegramy denních žurnálů, a všude tam, kde zavládne chaos, povstání, neb jakýkoliv nepořádek anebo kde má se největší nepořádek vyznačit, napíše se „...zavládla naprostá anarchie...“

Člověk by se rád smál, kdyby na druhé straně nemusel se rozčilovat nad blbostí nejen lidí, kteří to čtou, ale nad zlomyslností a prohnaností těch, kteří to píší.

—△—

Fritz Brupbacher:

Úkoly anarchismu v demokratickém státě.

(Z „Jahrbuch der Freien Generation“ 1912.)

(Pokračování.)

Jsou ve státním socialismu a v konsumních družstvech sociální podmínky pro vývoj anarchistické vůle massy?

Existuje řada příčin toho, že státní kapitalismus i konsumní družstva již dnes před úplným vítězstvím politického podmanění hospodářských institucí skytají

děje se předem, že angličtí socialisté budou spíše následovat skvělého příkladu odborových organizací v říši „dobrých mravů“. Přejeme mu tu dětskou nevinou radost.

Manželství, rodina a volná láska.

(Přednáška dram. umělkyně pí. L. Vorličkové-Stychové, která byla pořádána politickým klubem „Vilém Körber“ a konala se dne 25. května t. r. v místnostech velkorestaurace „De Paris“, Ječná ul. v Praze.)

(Dokončení.)

Než — vraťme se ještě k ženě-matce. Je tu průpalcivá otázka, jak dalece je mateřství zdraví a inteligenci ženy škodlivé nebo prospěšné — a je-li to opravdu nutno, aby se lidé v neztencené míře množili.

Těhotenství je v každém případě nemocí. Nevolnost, závratě, duševní deprese nebo podráždění — to jsou příznaky, které nutno i té jinak nejzdravější ženě snášet. Rodiči žena je vždy na pokraji hrobu. I ta nejstatečnější nemůže potlačit často až zvířecí skřeky bolesti. Známe ženy, které rodi téměř každý rok a velmi lehce, a přece se mi přiznaly — že se strašlivě bojí v kritické chvíli narození dítěte — bojí! Ale jinak se chlubit svou statečností a zdatností, neboť jim velmi lichotí pochvaly lékařů a babiček.

Šestinedělí a doba kojení — toť rekonvalescence. Rozdrásané nitro matky se hojí. A ještě jsem nikdy v té době neslyšela od mladých i starších matek, že chtějí mít později zase dítě — každá se utěšovala, že je toto poslední.

Má zde vůbec někdo právo uložit ženě jako občanskou povinnost, aby prožívala znovu a znovu tyto hrůzy tělesných bolestí, anebo ji odkázati k pohlavní askesí, když by se mateřství vzpírala?

I v tomto případě musí být mateřství volné. Tato tělesná revoluce, děje-li se častěji, porušuje zdraví ženy. Děje-li se proti její vůli, ochromuje duševní její rozvoj. Neboť jen to utrpení krystalisuje lidskou povahu, které na sebe běheme dobrovolně, vědomě. Utrpení nedobrovolné člověka otupuje a činí jej jednostranným, předpojatým. A právě z těchto důvodů nemusíme se bát, že lidstvo předčasně vymře. Jen počet bude omezen, ale za to vnitřní cena člověka se zvýší a tím stane se cennějším i život každé lidské jednotky.

Dosud tichá revolucionářka, kapitálem znásilněná, ale jemu samému nebezpečná, podvrtná síla věd a vynálezů, zrychlující pád soukromého vlastnictví, otevře lidstvu zcela nové perspektivy.

Lékaři nebudou nuceni ubíjeti své nervy těžkými operacemi, pitváním hnilících mrtvol. Budou prostě učitelé zdravotvědy. Budou chrániti člověka před příčinami nemocí. Budou chrániti i člověka-ženu tak, jako se chrání regulací řek úroda luk a polí.

Chemie sprostí člověka hrubých požitků a námahy s přípravou pokrmů — znemožní vyloučení určitě tříd lidí — totiž řezníky — z citové kultury, nalézající pro lidské tělo nutné výživné látky v luštěninách a obilných produktech a umějící je podati člověku v nejpříjemnější úpravě.

Technika sprostí člověka vysilující, zotročující práce —

Astronomie nabízející člověku závratné a pře-

ce daleko jemnější požitky, než jaké mu poskytuje záživací a pohlavní ústrojí.

Nastane přirozený život. Člověk bude jíst a pít proto, aby byl zdravý a živ, a souložit bude proto, aby zbavil tělo přebytečných šťáv a bude-li chtít, aby dal vzniknouti nové bytosti.

Erotické sensace přežijí se zrovna tak, jako sensace soubojů nebo běhů zápasů.

Tož nejen volná láska, ale volný člověk, vnitřně nesmírně bohatý, prostý předsudků, návyků, plný porozumění pro každou bolest, každou práci, každou snahu i chybu, umějící jiti životem bez morálních předudů, bez náboženských lží, bez podpěr oficiálních zákonů a přece jdoucí rovně, hrdě, žijící životem umělecky vyrovnaným a krásným.

A tu mi dovozte ještě malickou zmínku o Nietzscheovi, který se tak krutě vysmál rodičím se, nesmělým tužbám žen. Nikdy a nikdy mu nemůže být ženu odpuštěno. On jediný má právo, aby mu odpuštěno nebylo právě pro jeho krásný, smělý sen o nadčlověku. Neboť nikdy nemohl by se státi skutečností, kdyby žena zůstala, čím je nyní. Její pohlavní a mateřské otroctví, byť i uvolněné a snad i na božství povýšené, vylučovalo by ji vždy a vždy z práv sebeurčení — činilo by její duši temnou, nenávislnou a jen ze msty, třebaš neuvědoměle, zvrátila by pojem o volném člověku, o přirozenosti lidských potřeb — otrávil by krev mužovu a vyššala všechnu jeho sílu, byla by jeho nejnebezpečnější, nejvytrvalejší nepřítelkyní. A je to právě žena, o níž Nietzsche tvrdí, že je vyléčena „vykoupena — žena-matka a vedle ní ještě ubožejší oběť manželství a rodiny, žena prostitutka, brutálně odkopnutá z lidské společnosti. — Obě dosud tiché, trpící, revolující dosud jen v nitru — mají v rukou o s u d Nietzscheova nadčlověka.

Fritz Brupbacher:

Úkoly anarchismu v demokratickém státě.

(Z „Jahrbuch der Freien Generation“ 1912.)

(Dokončení.)

II.

Anarchistova uvědomělá práce vzhledem k hospodářskému sebezachování lidstva. Anarchistický ideál vzhledem k sebezachování člověka.

Výsledni vrchol materiální kultury lidské spočívá v předpokladu, že mozek člověkův se vyvíjí individuálně, volně a bohatě. Naším materiálním cílem jest dosíci při minimálním vynaložení sil k námaze maximálního dobrého fungování lidské bytosti. Tento ideál jest splněn v pomyslném předpokladu, že třeba pouze šmáknouti elektrický knoflík, aby se ukojily všechny potřeby fyziologického sebezachování. Čili, že síla, již nutno vynakládati na sebezachování, má býti tak malá, aby vyvíjení na jiné, vyšší statky života na zemi. Tyto vyšší statky jsou pud zvidavosti (touha po vědění), touha umění a lidská láska čili schopnost v citění se v duši bližních. Má se tedy vynakládati méně energie na sebezachování, aby se mohlo vynakládati více energie na další vývoj mozku, nejvyšší to rozkoš člověkovu. To spočívá v tom, že všichni jednotlivci mají žiti ve vzájemné po-